

také bě v něm milosrdie.
 Ale když juž zbožím vzhrdĕ,⁵²⁾
 dobrost v zlobu sĕ obrazi,
 dobrá vášně sĕ pokazi
 i počĕ svých býti dávcĕ,⁵³⁾
 jenž prvé bieše oprávcĕ.⁵⁴⁾
 Porušiv všĕ prvnĕ slova,
 i zamysli práva nová,
 promeni všĕ lepšĕ práva:
 neb sĕ i ještě to stává,
 že čest nraVy promenievá.

52) zbožím vzhrdĕ zpychl majetkem – 53) dávcĕ utlačovatel – 54) oprávcĕ ochránce

Legenda o Jidášovi

Z *Legendy o Jidášovi*, zrádci Pánĕ, se dochoval jen nerozsáhlý zlomek, na několika místech porušený. Otiskujeme z něho část, která vypravuje o Jidášově dětství. Začátek textu se nedochoval, ale jeho obsah se pravděpodobně neliší od vyprávění latinské *Zlaté legendy*, vloženého do legendy o apoštolu Matějovi: V Jeruzalémĕ žili manželé Ruben a Cyborea. Jedné noci měla Cyborea sen, že se jí narodí syn, který bude příčinou zkázy celého rodu. Po čase skutečně porodila syna. Aby se sen nemohl vyplnit, pustili rodiče dítě v košíku po moři. Mořské proudy košík zahnal na břeh ostrova Iškariot. Tam jej našla bezdětná královna, potají se dítěte ujala, začala předstírat, že je těhotná, a po čase vyhlásila, že se jí narodil syn. Brzy nato však skutečně otĕhotněla a porodila vlastního syna.

Včĕsta¹⁾ oba syny rósti,
 avšakž viece ty, zlý hosti,
 příkrad sĕ²⁾ v cuzie pastviščĕ,
 mimo bratra v čest sĕ tiščĕ,
 a jsa jmu sotně bratr mnĕný,³⁾
 všĕ zlosti súdĕ nezviený,⁴⁾
 ve všem vňuž šĕenec propastný⁵⁾
 chtĕ viece nežli syn vlastný.
 [...]

Málem viece nežli seho
 pozřĕla,⁶⁾ an to snad vidĕv
 a jemu v tom uzávidĕv,
 chodĕ srdcem zavše trnul,
 a kdež sĕ k němu přihrnul,
 podada jmu řeči ľubĕ,
 a když móż, tu jho poskube.⁷⁾

1) *Včĕsta* začali – 2) *příkrad sĕ* příkrada se, vloudĕ se – 3) *sotně bratr mnĕný* stĕží domnělý bratr – 4) *súdĕ nezviený* nevyvětraná nádoba – 5) *vňuž šĕenec propastný* jako nenasytnĕ štĕně – 6) *seho pozřĕla* na toho se podívala (tj. královna); smysl: podívala se trochu víc na onoho (tj. na vlastního syna) než na tohoto (tj. na Jidáše) – 7) *poskube* pošĕpe

A což ande⁸⁾ též jinými stává se bratry vlastními, ž' kohož mají ně v čem⁹⁾ lépe, toho silnější potepe, vše pro tě, lútá závisti, hněvy nyju¹⁰⁾ bratřie jistí. Druh, kdež může, druha tlačě a bitý k mateři pláčě, máti pak tajieci mlčí, cútieci obáč¹¹⁾ zub vlčí v tom svém nalezeném synu.

Múti¹²⁾ se sama svú vinú, an ju mnohokrát juž smúcal, k němuž zlý duch ho ponúcal,¹³⁾ až tajivši neutají, že syna plačúce da jí.¹⁴⁾ Bývši, nechce býti máti, pozvavši jho, počě láti řkúci: „Nalezené plémě, či nevieš, z které jsi země?“ [...]

Po břehovi s bratrem chodě, nevěrnému skutku hodě,¹⁵⁾ dotad se s ním vodú kropí, až ho popad hi utopí na své prohřešile¹⁶⁾ hoře. Běžav, bra se přeč na moře, jadyž¹⁷⁾ ni cesty, ni sledu,¹⁸⁾ kdež neznati, kto kam jedú, pospiešiv přeč svého plutie,¹⁹⁾ netbajě, co se zde mútie,

8) ande i jinde - 9) ně v čem v něčem; smysl: s kým zacházejí v něčem lépe - 10) nyju chřadnou - 11) obáč přitom - 12) Múti rmoutí se - 13) ponúcal skutku hodě plačúce... smysl: protože jí (Jidáš) přivedl syna plačícího - 15) nevěrnému skutku hodě chystaje věrolomný skutek - 16) prohřešile hříchem zaviněné - 17) jadyž kde - 18) sledu stopy - 19) pospiešiv přeč... pospišiv si se svým odplutím

<p> a Proum pal reno gnu avolen e heje bhy avensam avolen a abo had edas valde lez mien w gen eas chiel nyrie rubiana o tye gweho tena wruam gadeat co ysel bie gabra na wadu e hlanek nus dany podaty a mala yunochi pooda m ehy l amal nehny me kasam i er lro chie roz bag nre i en mi avom namle ehy a bed mi ro chmie am e ms sawam kabo ego kachy e nos mi shenow maly ne rlych o n che roichy male dachie a n ho mhad meshem pwochye r bla ENLE mwyim hnd ict shes gny gye gicimni cocora gye gnuu roichy rAL avyaguo g hny l erie milan dusku purryu arny a ana plachyct pohosa p ilar go gne gnto ryea p rona pochie rozpmwcy a n pal machyctw dozlystey n e charywoca mize na to e dydy teny owocje nor yaro w udelit to se chlap gny i abie gndym sana pndie e y yubien gndem avowai y ndas by avemni avowai a ra avdama mny kemu w nš pal ego gda pndie kshemli e chie gye ehywec ne dymy e en chuss reno mlye ne pompy a ny eba mlodzy bite e hwaragje bal maha gboie w fcebe na gwaru gny dny a le dydy gne gnywre ruffi e gnyru ni bude poznano n rch komu bal ochyemie dno y ndas pochie awachy mny co glosu awchopad nye mlodzy poywul gya ralyta na lody a galye z ralo gnydy </p>	<p> w mla gndie pwochye mwdama n edno tolt se lalyo co avsam ego tu byla avasa w mla chly gny chye gny bnd e am mwyim na avama gny g da mny by avay chye gny o mwyim gny pabli avam e hman ewa mny mlch dny n avary gny gny gny e am gne ty pny gny n mha gne hcomie gny a peld gade gny gny w lry gny gny gny e gndie mny dny gny a n ho mhad meshem pwochye r bla ENLE mwyim hnd ict shes gny gye gicimni cocora gye gnuu roichy rAL avyaguo g hny l erie milan dusku purryu arny a ana plachyct pohosa p ilar go gne gnto ryea p rona pochie rozpmwcy a n pal machyctw dozlystey n e charywoca mize na to e dydy teny owocje nor yaro w udelit to se chlap gny i abie gndym sana pndie e y yubien gndem avowai y ndas by avemni avowai a ra avdama mny kemu w nš pal ego gda pndie kshemli e chie gye ehywec ne dymy e en chuss reno mlye ne pompy a ny eba mlodzy bite e hwaragje bal maha gboie w fcebe na gwaru gny dny a le dydy gne gnywre ruffi e gnyru ni bude poznano n rch komu bal ochyemie dno y ndas pochie awachy mny co glosu awchopad nye mlodzy poywul gya ralyta na lody a galye z ralo gnydy </p>
---	--

Apokryf o Jidášovi (pol. 14. století, Knihovna Národního muzea, Praha)

jinšto zlu pamět²⁰⁾ ostavil,
kdež zemiu dědicě zbavil.

Byla kdás²¹⁾ zima veliká,
jakž stala²²⁾ řeka všeliká.
Had zkřenuv, nemohl utéci
tam, kdež chtěl přes zimu léci.²³⁾
Člověk ho vzém hi oživi;
za malý čas had se vzkřivi,
ten dóm, v němž ožil, škařědě²⁴⁾
po přirozeném svém řiedě.²⁵⁾
Člověk pak poláv hadovi,
popudi jho nerád slovy.
Had se rozhněvav v svéj chlipě,²⁶⁾
pusti se naň velmi sípě;
nemoh samomu nic sdieti,
zjědovi jmu jeho děti.
Vzplaka otec, vzkvieli matka.
Vizže každý, kak jest vrátka
seho²⁷⁾ světa čest hi chvála,
kak jest na mále postála²⁸⁾
čáka škariotcké vlasti!²⁹⁾
Znamenajmy při tom zvlasti,
jež se stalo v Čechách nenie,³⁰⁾
kdež přívuzných³¹⁾ králův nenie,
počnúc ot Přemysla krále,
kak ho syn, kak vnuk na mále
se jsou sbyli na sem světě,³²⁾
poslední³³⁾ byl ješče dietě,
počen se³⁴⁾ šcedr hi udaten
a jsa svým ľudem postaten,³⁵⁾
všakž nemohl toho užiti,

20) pamět památku - 21) kdás kdysi - 22) jakž stala takže zamrzla - 23) léci lehnout si - 24) škařědě znečištuje - 25) řiedě způsobu - 26) v svéj chlipě v své zpupnosti - 27) seho tohoto - 28) na mále (jest) postála krátce trvala - 29) čáka naděje; vlasti země - 30) nenie nyní - 31) přívuzných příbuzných (tj. z přemyslovského rodu po meči, v mužské linii) - 32) na mále se jsou sbyli... krátce pobýli na tomto světě - 33) poslední Václav III., zavražděný 1306 v sedmnácti letech - 34) počen se započav (svoji vládu) - 35) po-
staten prospěšný

musil u mladých dnech sníti;
kakž koli byl všem povolil,³⁶⁾
všakž nevinně svú krev prolil.
Vše pro tě, proradné plémě,
pusty sú nejedny země!
Zrado, vědě, ž' nic nemineš,³⁷⁾
všakž sama potom oplyneš.³⁸⁾

Takéž mohu říci Judě!
Vědie všeho světa ľudie,
kak je stlal³⁹⁾ svú věc z daleka,
všdy se horším horšímž peka,⁴⁰⁾
ke ztrátě duši⁴¹⁾ na věky.
Přěbyl moře, země, řeky,
bera se k Jerusalemiu,
odňadž pošel, v túže zemi.
[...]

36) povolil ulehčil - 37) nemineš nepomineš - 38) oplyneš zde: zahyneš - 39) kak je stlal jak připravoval - 40) všdy se... peka usiluje o horší a horší věci - 41) duši duše